

Инсерт из
ТВ серије
Хиљаду зашто (1965)

ХИЉАДУ ЗАШТО,
1965-67.

58 Олга Божичковић,
*Шта је за децу, шта
за омладину, а шта
за одрасле*, Политика,
Београд, 28. I 1964.

ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

У програмима дечје, касније и школске и образовне редакције, Зоран Радмиловић присутан је такође од самих почетака ових програма на овдашњој ТВ. Прва серија за децу у којој је учествовао била је *Позоришће 6 и 5* Душице Манојловић, емитована у сезони 1963-64. Иако је критичарка Олга Божичковић ову серију претпоставила много популарнијој и дуговечној *На слово*, на слово Душка Радовића, интересантно је навести неке њене опсервације у поређењу ова два садржаја:

„Насупрот овој, такозваној, дечјој емисији, стоји емисија намењена омладини – *Позоришће 6 и 5*. Судећи према последњој емисији из ове серије, она, у извесном смислу, мења свој досадашњи стил, задржавајући при том оне особине због којих се прима са мање одушевљења од помених дечје емисије. Њој недостаје управо оно што одликује *На слово*, на слово... – а то су поезија и духовитост.

Позоришће 6 и 5 је, из готово необјашњивих разлога, емисија 'стара-чка' по духу. Као да јој основни печат даје устаљена епизода са Зораном Радмиловићем и његовим неспоразумима са дечаком, некаквом врстом 'enfant terrible'. Радмиловићево расположење и став мрзоволка лебди и над тужним хумором 'малог човека' Николе Милића, провлачи се као туробна сенка и над трим ритмом целокупног извођења. Иако су – да противречност буде већа – досадашње емисије из ове серије завршаване епизодама најпраскавијег сценског жанра – комедије дел арте⁵⁸.

Међутим, већ за наредну сезону, тадашњи уредник Дечје редакције Душко Радовић иницира и успоставља први континуирани циклус драма за децу под називом *Име и презиме*. Од јесени 1964. све до марта 1967, Дечја редакција ће реализовати чак 42 ТВ игре за децу најразличитијих стилских приступа. У овој врсти програма биће омогућено бројним, данас значајним књижевницима, и то не само дечијим, као и бројним редитељима, да започну своје професионалне каријере. Тако се, у циклусу *Име и презиме*, први пут са својим ТВ текстовима јављају Слободан Стојановић, Љубивоје Ршумовић, Бора Ћосић, Јованка Јоргачевић, Милован Данојлић, Мирко Ковач, Бранимир Шћепановић, Стеван Пешић, Брана Црнчевић, Владимир Андрић, Александар Поповић, Драган Бабић и многи други. Редитељског посла у овом програму прихватају се све сами прваци ТВ режије: Шотра, Раваси, Јован Коњовић, Србољуб Станковић, Мирјана Самарцић, Небојша Комадина, чак и гост Јиржи Ант-чак. Већина ових емисија нису сачуване, па данас не можемо лично да се уверимо у домете прве Радмиловићеве монодраме, изведене

у оквиру овог циклуса (као шеста по реду, емитована 26. децембра 1964). Чињеница је, међутим, да се на овај подухват и сам Радмиловић повремено у интервјуима враћао, као једном од ретких послова којима је у целини задовољан, а и аналитичари његовог глумачког деловања, попут Слободана Стојановића и Мирка Милорадовића, помињаће текст Матије Бећковића *Душко* и Зоранову изведбу са посебним пијететом. Иако је у дневној ТВ критици тог времена децји програм ретко апострофиран, остао је и овај запис:

„Текст Матије Бећковића, који је за емисију *Име и презиме* режијски постабио Небојша Комадина, може се схватити као савремена поетична одбрана бајке, као супротстављање овој врсти литерарног предања за децу код нас, у коме до дана данашњег господаре Снежане, Пепељуге, Минхаузени и класични Робинсони. Сниман једном једином камером, Зоран Радмиловић успешно је изборио сложен и занимљив лик“⁵⁹.

Зоранов и Бећковићев *Душко* био је, очигледно, сјајна увертира за један од најпопуларнијих и најгледанијих подухвата Дечје редакције, у време док је још ТВ Београд емитовала тзв. „експериментални програм“: серију Љубивоја Ршумовића и Милана Брујића *Хиљаду зашћо*. Ову серију је режирала Зоранова стара познаница из дана проведених у КУД-у „Иво Лола Рибар“ и особа одговорна за његово професионално бављење глумом, Вера Белогрлић. У време када преузима режију серије *Хиљаду зашћо* иза ње су већ култне емисије *На слово, на слово*, *Ен-ден-динус* и *Градић весељак...* *Хиљаду зашћо* је на ТВ фестивалу на Бледу (1966) освојила награду публике и критике, као и тада престижно признање загребачког листа „Студио“ за Најбољу емисију године. Вера Белогрлић добитница је и Награде „Младо поколење“ за режију. *Хиљаду зашћо* емитована је у две сезоне, од јесени 1965. до лета 1967 (42 епизоде).

59 Олга Божичковић,
Усмени репорџери
сћупају на сцену,
Политика, Београд, 29.
ХП 1964.

Инсерт из
ТВ серије
Хиљаду зашто (1965)

ЗАШТО ШЉИВА ИМА КОШТИЦУ?

Настала делимично под притиском огромног успеха који је у претходној сезони за целокупно југословенско ТВ гледалиште имала *На слово*, на слово, питали су се најмлађи и они старији да ли је ова замена, наставак старе емисије или нешто сасвим ново. Уредник Душко Радовић обећавао је: „Ова нова емисија није 'уместо'... она је просто то: одговор на питања малих људи. Питања разна, која ћемо добијати од деце. Ево каква питања: Зашто се лепе марке на писма? Где станује каубој? Да ли куће имају рођендан? Зашто постоје муве? Има ли Гагарин мајку? Где се завршава железничка пруга? Зашто шљива има коштицу? Шта је то – фантастично? Одговори ће да објасне, одговоре ће да дају слике, лутке, игра, речи“⁶⁰. Основна идеја ове серије била је да забави, поучи, да размахне још више у хиљадама малишана скривену моћ питалица – јер тако се лакше зри и расте, тако се брже улази у свет који малишане чека и окружује.

Серија *Хиљаду зашто* почела је са емитовањем 21. октобра 1965. и њен је био сваки други четвртак до краја сезоне (четвртак је био термин за деље емисије, а наизменично су ишле – отуд сваки други четвртак – емисије продукције ТВ Загреб, у заједничком ЈРТ програму). Поред Зорана и Станиславе Пешић као водитеља и главних протагониста серије, публика је запамтила и стални лик Божидара Стошића – Боле из бурета, учествовали су гласом, игром и песмом Драган Лаковић, Ђуза Стојиљковић, Рада Андрић, Петар Краљ, Душан Голумбовски... Као ретко када, критика је оберучке прихватила серију, одмах по емитовању прве епизоде:

„После прве емисије *Хиљаду зашто* одмах треба рећи да је бојазан уступила место пријатном расположењу, да се могу очекивати доиста велика изненађења и да ће малишани окупљени око телевизијских пријемника имати довољно разлога да са нестрпљењем очекују сваки други четвртак, дан емитовања ове нове и складне серије.

Сигурно је да су творци текстова емисије *Хиљаду зашто* – Љубивоје Ршумовић и Милан Брујић – од прве умели да заголицају интересовање бројне публике, да пронађу оне најнепосредније мотиве у стварању једне необично сликовите и приступачне деље енциклопедије која на изванредан начин обезбеђује и поуку и разоноду и раздраганост и ведрину. Сигурно је и то да редитељ Вера Белогрић успешно наставља посао у коме за сада нема премца, што је садржано и у мајсторству којим је одабрала јединствену глумачку екипу у којој је доиста тешко не дочекати подједнаким похвалама и Станиславу Пешић, и Зорана Радмиловића, и Радмилу Андрић, и Петра Краља“⁶¹.

⁶⁰ АБК, *Има ли Гагарин мајку?*, Београдска недеља, 17. X 1965.

⁶¹ Ђорђе Ђурђевић, *Добродошлица правој машиновијосици*, Борба, Београд, 25. X 1965.

И загребачки „Телеграм“ налази одушевљење за нову београдску серију за најмлађе, а из овог приказа посебно сазнајемо детаље о глумачким задацима Радмиловића и Сташе Пешић: „Зоран Радмиловић пронашао је присан и неусиљен стил помало уморног оца који ће увијек смоћи снаге да одговори синчићу миљенику, а Станислава Пешић, невјеројатно истинита, стил који је изједначаје с онима којима се обраћа“⁶².

Колико су Зоран и Сташа били сугестивни као водитељи ове серије, говори нам и податак у време краја емитовања прве сезоне. Деца су у почетку писала „свиђају ми се Зоран и Сташа“, а сада је дошло до тога да већ питају, директно, Зорана и Сташу: „зашто је ово овако, а оно онако?“ То говори да је емисија успела у својој првобитној намери: да не буде само приказивање и представљање већ и начин да се деца заинтересују, ангажују и да посредно учествују у стварању ове забаве. У данима када је завршавано емитовање прве сезоне (јуна 1966), Ршумовић и Брујић поделили су са читаоцима утиске о последњој, 17. епизоди и испричали анегдоту о једном од писама намењених Зорану: „Да ли вам деца често пишу?“ – „Просечно, пре сваке емисије прочитамо 300 до 400 писама деце из свих крајева наше земље. Недавно је један малишан из Бањалуке писао Зорану: 'Зоране, молим те дођи код мене у Бањалуку и уразуми мог малог брата да не бежи из обданишта. Тада ја морам да га чувам и не могу да се играм са друговима'“⁶⁴.

О честим пријатним сусретима са малишанима, који су сада већ Зорана и Сташу доживљавали као своје пријатеље, глумци су поделили утиске, у време почетка емитовања друге сезоне серије *Хиљаду зајашо*. „Драго ми је што ме деца не примају као учитеља. Обраћају ми се као свом старијем другу. Разговарају са мном отворено и пријатељски. Питају ме да ли знам да играм фудбал и слично“⁶⁵. Другом приликом, на питање да ли му најмлађи које среће уживо, постављају питања, Зоран одговара: „За мене су то увек пријатни сусрети. Кад год се нађем са децом задовољан сам што могу с њима да поразговарам. Тада ми не постављају онаква питања каква обично шаљу поштом. Зато верујем да велики број питања постављају њихови родитељи“⁶⁶. За Сташом је нпр. једном приликом потрчала велика група дечака и девојчица. Сви су тражили да добију одговоре на питања која су већ послали Телевизији. Један малишан се исприсио: „Послао сам вама мали тротинет, а Зорану веспу. Надам се да ћете прво мени одговорити“. Екипи серије било је незамисливо колико су деца била духовита и маштовита у својим одговорима, писмима и предлозима. Многе од њих нису били ни у стању да уврсте у емисије. У једној епизоди је Зоран молио све Зоране који гледају серију да пошаљу своје фотографије. Стигло је 1.027 портрета, фотоса с мора, у колевци, на коњу, на трешњи!

Глумица Станислава Пешић написала је аутобиографију *Девећнаест друштвених игара* чији је наслов, на неки начин, дао сâм Зоран („Мој пријатељ Зоран Радмиловић је говорио да је за живот најважније знати 'свих деветнаест друштвених игара'". Никада нисам успела да

⁶² Олга Божичковић, *Прве емисије нових серија*, Политика, Београд, 26. X 1965.

⁶³ МБЈ, *Хиљаду зајашо и хиљаду зајашо*, Телеграм, Загреб, 12. XI 1965.

⁶⁴ Д. П., „Зоране, молим те, уразуми мог браћу“, Политика експрес, Београд, 16. VI 1966.

⁶⁵ Д. П., *Тројице и за Сашу – веспа за Зорана*, Политика експрес, Београд, 15. X 1966.

⁶⁶ М. Вујанић, *У кадру су: Станислава Пешић и Зоран Радмиловић*, Ослобођење, Сарајево, 19. VII 1967.

сазнам које су све то 'игре', али неке ипак знам⁶⁷). Књига заправо није класична аутобиографија, већ, како је сама Сташа навела у уводу, „писма писана онима које волим и о онима које волим“. Сећајући се својих упечатљивих улога, навешће:

„Драги сине

Немој да се чудиш, шаљем ти 'списак улога које сам у свом животу одиграла'. (...) Па кад је већ тако, написаћу ти неколико речи о 'улогама које ја волим'. Тачно је да сам на ТВ снимала тако много, али ја волим серију за децу *Хиљаду зашћо* (Словенци су је звали *Тисућ крајш закај*), у режији Вере Белогрлић, главне личности: Зоран Радмиловић и ја. Ту сам играла Сташу, тако да сам постала институција, јер су нас и деца и родитељи обожавали⁶⁸.

Ни једна ТВ емисија до тада није испраћена са толико жалости као *Хиљаду зашћо*. Многи листови су писали у лето 1967. о томе како је, управо у тренутку када је била најрадије гледана, кад је достигла своју пуну уиграност и уметничку зрелост, неко у ТВ одлучио да је скине са репертоара. Објашњење је, на први поглед, било једноставно: „због преморености режисер Вера Белогрлић мораће да се одмара од серијских емисија“. За јесењу шему 1967-68, ТВ Београд већ је била ангажовала друге писце и редитеље за нове децје серијске емисије. Међутим, Вера Белогрлић, која је једном од епизода из серије *Хиљаду зашћо* обележила своју 100. реализовану емисију за ТВ, како се у интервјуу поводом завршетка емитовања серије наводи, од других сазнала да је „преморена“: „Боли ме то што сам 'преморена'. И што ми је речено да ми је потребан одмор. Јер, ја не могу да заборавим ту чињеницу да сам се ја искључиво посветила овом жанру и да га волим, а кад ми једног дана понестане снаге и воље, мислим да ћу сама 'одустати од отаљавања', као што би то рекао Остоја (лик из серије *На слово, на слово* у тумачењу Милутина Бутковића, прим. примр). Мој пут ка успеху изградила сам на таленту, ономе што сам научила на Академији и раду, где ми је једини критериј био квалитет. Никада се нисам везивала ни за какву групу, човека, правац, план, кревет или нешто слично... Сада ми је у потпуности јасно значење једне реченице Љубивоја Ршумовића из текста последње емисије *Хиљаду зашћо*: 'Свако свира своју ноту'. Могу само да додам – да то мора да се плати! Изгледа да је чист луксуз бити независан. Ја сам одлучила да тај луксуз плаћам – у име квалитета... Па, нек се пуши, навикла сам на снимање⁶⁹.

Тако је 6. септембра 1967. Зоран Радмиловић отпевао познате стихове којима се увек завршава ова децја емисија: „Стигли смо до самог краја, све бежећи од почетка“, и то је означило стварни крај серије, након што су пуне две године Сташа, Зоран, Боле Стошић, Душко Голубовски, Петар Краљ, редитељка Вера Белогрлић, сценаристи Ршумовић и Брујић и још многи знани и незнани, стварали и створили једну од најлепших и најгледанијих децјих емисија.

67 Станислава Пешић, *Деведнаест друшћивених игара*, Београдски круг, Београд, 1997, стр. 153

68 Исто, стр. 74-80.

69 Милан Јовановић, *Слава унишћила „Хиљаду зашћо“*, Свет, Београд, 15. VII 1967.